

ผนวก ก.

ร่างพระราชบัญญัติการรับตั้งกรรมการแทน พ.ศ....

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการรับตั้งกรรมการแทน
พ.ศ. ....
หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการรับตั้งกรรมการแทน

เหตุผล

โดยที่เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ในปัจจุบันได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและได้ช่วยให้คู่สมรสฝ่ายหญิงซึ่งไม่สามารถตั้งครรภ์ให้สามารถมีบุตรได้ด้วยการให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน แต่การดำเนินการให้มีการรับตั้งกรรมการแทนอาจก่อให้เกิดการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากหญิงที่รับตั้งกรรมการแทน หรือจากเด็ก ที่เกิดจากการรับตั้งกรรมการแทน ประกอบกับสถานการณ์ทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการรับตั้งกรรมการแทน ยังขาดความชัดเจน ดังนั้น เพื่อควบคุมมิให้มีการแสวงหาประโยชน์จากการรับตั้งกรรมการแทนโดยมิชอบและกำหนดสถานการณ์ทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการรับตั้งกรรมการแทนให้มีความชัดเจนและเหมาะสม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การรับตั้งครุฑแทน
พ.ศ. ....

.....
.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการรับตั้งครุฑแทน

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการรับตั้งครุฑแทน พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“การรับตั้งครุฑแทน” หมายความว่า การที่หญิงที่รับตั้งครุฑแทนตกลงรับตั้งครุฑโดยกรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์กับคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครุฑ และหญิงที่รับตั้งครุฑแทนตกลงว่าจะยกเด็กที่เกิดจากการตั้งครุฑนั้นให้เป็นบุตรแก่คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครุฑ

“สัญญารับตั้งครุฑแทน” หมายความว่า สัญญาซึ่งหญิงที่รับตั้งครุฑแทนตกลงรับตั้งครุฑโดยกรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์กับคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครุฑ และหญิงที่รับตั้งครุฑแทนตกลงว่าจะยกเด็กที่เกิดจากการตั้งครุฑให้เป็นบุตรแก่คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครุฑ

“คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครุฑ” หมายความว่า หญิงและชายซึ่งทำการสมรสตามกฎหมาย และได้เข้าเป็นคู่สัญญาในสัญญารับตั้งครุฑแทนกับหญิงที่รับตั้งครุฑแทน

“การจัดให้มีการรับตั้งครุฑแทน” หมายความว่า การดำเนินการใดๆ เพื่อให้หญิงคนหนึ่งตั้งครุฑโดยใช้กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์ โดยหญิงนั้นตกลงยกเด็กที่เกิดจากการตั้งครุฑให้แก่บุคคลอื่น

"กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์" หมายความว่า กรรมวิธีทางการแพทย์ที่ใช้ช่วยให้หญิงตั้งครรภ์โดยวิธีการซึ่งแตกต่างไปจากการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ ตามหลักเกณฑ์ที่แพทย์สภาประกาศกำหนด

"ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม" หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งใช้หรือจะใช้กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์เพื่อให้เกิดการรับตั้งครรภ์แทน

"ศาล" หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเป็นศาลที่มีเขตอำนาจตามบทบัญญัติในหมวด ๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

สิทธิของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนและหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม

มาตรา ๖ ก่อนที่หญิงใดจะตกลงรับตั้งครรภ์แทน หญิงนั้นมีสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลทางการแพทย์ จริยธรรม และกฎหมายที่จำเป็นและเพียงพอแก่การตัดสินใจในการตกลงเข้ารับตั้งครรภ์แทน

ก่อนการใช้กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์เพื่อให้เกิดการรับตั้งครรภ์แทน ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมต้องดำเนินการให้หญิงที่ประสงค์จะรับตั้งครรภ์ได้รับข้อมูลตามวรรคหนึ่ง จากบุคลากรด้านสาธารณสุขซึ่งมีความรู้ทางการแพทย์ จริยธรรม และกฎหมายเกี่ยวกับการรับตั้งครรภ์แทน ตามมาตรฐานที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๗ หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนหรือสิทธิประโยชน์อื่น ที่จำเป็นตามสมควร และไม่มีลักษณะเพื่อความประสงค์แห่งการค้า ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๘ ในการใช้กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์เพื่อให้เกิดการรับตั้งครรภ์แทนนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน

ความยินยอมตามวรรคหนึ่งจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้ก่อนการตั้งครรภ์

มาตรา ๙ ในการใช้กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์เพื่อให้มีการรับตั้งครรภ์แทน ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการให้บริการตามที่แพทยสภาประกาศกำหนด

หมวด ๒

ความเป็นมารดาบิดาของเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทน

มาตรา ๑๐ ก่อนการดำเนินการรับตั้งครรภ์แทน คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์กับหญิง ที่รับตั้งครรภ์แทนอาจร่วมกันยื่นคำร้องต่อศาลขอให้มีคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินการรับตั้งครรภ์แทน

ให้ศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง เมื่อผู้ร้องพิสูจน์จนเป็นที่พอใจแก่ศาล ดังต่อไปนี้

(๑) หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนและคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์มีสัญชาติไทย

(๒) หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

(๓) หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนไม่เป็นผู้บุกรุกหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์

(๔) ในกรณีที่หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนเป็นหญิงที่มีสามี สามีของหญิงนั้นได้ให้ความยินยอมในการรับตั้งครรภ์แทน

(๕) หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนได้ทราบและเข้าใจถึงสิทธิของตนตามมาตรา ๖ มาตรา ๗ และได้ให้ความยินยอมตามมาตรา ๘

(๖) การรับตั้งครรภ์แทนมิได้เป็นไปเพื่อความประสงค์แห่งการค้า

(๗) การตั้งครรภ์ของหญิงที่รับตั้งครรภ์นั้นจะดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งจะใช้กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์ที่ทำให้เด็กที่จะเกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนมีความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมกับคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์ทั้งสองฝ่าย

เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตแล้ว ให้ถือว่าเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์ โดยไม่ต้องคำนึงว่าสภาพบุคคลหรือสถานภาพสมรสของคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์จะสิ้นสุดลงในขณะที่เกิดถือกำเนิดมา

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่มิได้มีการยื่นคำร้องต่อศาล หรือกรณีที่ศาลมิได้มีคำสั่งอนุญาตตามมาตรา ๑๐ เด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนย่อมเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน โดยไม่ต้องคำนึงว่าหญิงนั้นจะมีความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมกับเด็กที่ถือกำเนิดมาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนตามวรรคหนึ่ง เป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของสามีของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน เว้นแต่ชายผู้เป็นสามีจะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้ให้ความยินยอมในการรับตั้งครรภ์แทน

มาตรา ๑๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๑ ความตกลงที่ทำไว้ล่วงหน้าให้หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนส่งมอบเด็ก หรือให้คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์แทนรับมอบเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนตามสัญญารับตั้งครรภ์แทนนั้น ไม่อาจฟ้องร้องบังคับคดีได้

มาตรา ๑๓ ภายในสามปีนับแต่การเกิดของเด็กจากการรับตั้งครรภ์แทนตามมาตรา ๑๐ หากปรากฏว่าเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์มิได้มีความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมกับคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์ทั้งสองฝ่าย หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลขอให้เพิกถอนความเป็นมารดาและบิดาของคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์ได้

เมื่อหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนพิสูจน์จนเป็นที่พอใจแก่ศาลตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจเพิกถอนความเป็นมารดาและบิดาของคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์ ในกรณีเช่นนี้ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ การฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง ชายผู้เป็นสามีของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องฟ้องคดีภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้ถึงการเกิดของเด็ก และห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดสิบปีนับแต่วันเกิดของเด็ก

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับกรณีที่ชายผู้เป็นสามีของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนเป็นผู้แจ้งหรือยินยอมให้มีการแจ้งการเกิดของเด็กในทะเบียนคนเกิดว่าเด็กเป็นบุตรของตน

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่อนุญาตให้มีการรับตั้งครรภ์แทนตามมาตรา ๑๐ คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์อาจฟ้องคดีต่อศาลภายในสามปีนับแต่การเกิดของเด็ก เพื่อถอนอำนาจปกครองของมารดาหรือบิดาของเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทน

ในการพิจารณาว่าผู้ใดจะเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทน ให้ศาลคำนึงถึงความผาสุกและประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญ

มาตรา ๑๖ ให้นำบทบัญญัติในบรรพ ๕ ลักษณะ ๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้

หมวด ๓

การควบคุมการรับตั้งครรภ์แทน

มาตรา ๑๗ ผู้ใดกระทำการเป็นคนกลาง โดยเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เป็นการตอบแทนในการจัดให้มีการรับตั้งครรภ์แทน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดในการประกอบกิจการในวิชาแพทย์หรือกฎหมายกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้กึ่งหนึ่ง

มาตรา ๑๘ ผู้ใดโฆษณา หรือไขข่าวโดยประการใดๆ ว่ามีหญิงที่ประสงค์จะรับตั้งครรภ์แทนหรือมีบุคคลใดประสงค์จะให้หญิงอื่นรับตั้งครรภ์แทน ไม่ว่าจะได้กระทำเพื่อความประสงค์แห่งการค้าหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๙ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมได้ใช้กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์แก่หญิงที่รับตั้งครรภ์แทน โดยรู้ว่าหญิงนั้นรับตั้งครรภ์แทนผู้อื่นเพื่อความประสงค์แห่งการค้า ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

บันทึกประกอบ
ร่างพระราชบัญญัติการรับตั้งครรรภ์แทน พ.ศ. ....

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการรับตั้งครรรภ์แทน พ.ศ. ....

เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมและกำกับการรับตั้งครรรภ์แทน เพื่อมิให้มีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากหญิงที่รับตั้งครรรภ์แทนและเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรรภ์แทน และกำหนดสถานะทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรรภ์แทนให้มีความเหมาะสม โดยแบ่งออกเป็น ๓ หมวด ๑๘ มาตรา มีเนื้อหาโดยสรุป ดังต่อไปนี้

บทบัญญัติทั่วไป (มาตรา ๑ ถึงมาตรา ๕)

มาตรา ๑ ชื่อพระราชบัญญัติ

ชื่อ “ร่างพระราชบัญญัติการรับตั้งครรรภ์แทน พ.ศ. .... ” เพื่อให้ชื่อร่างพระราชบัญญัติครอบคลุมเนื้อหาตามร่างกฎหมายทั้งในส่วนของ การควบคุมการรับตั้งครรรภ์แทน และการกำหนดสถานะของเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรรภ์แทน

มาตรา ๒ วันที่มีผลบังคับใช้

กำหนดให้ร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลกระทบโดยตรงต่อบุคคลหลายฝ่าย จึงสมควรกำหนดระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจกับสาธารณชนตามสมควร เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

มาตรา ๓ นิยามศัพท์

กำหนดความหมายของถ้อยคำต่างๆ ที่ใช้บังคับในร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจน โดยมีการนิยามความหมายของถ้อยคำต่างๆ ดังนี้

“การรับตั้งครรรภ์แทน” หมายความว่า การที่หญิงที่รับตั้งครรรภ์แทนตกลงรับตั้งครรรภ์ โดยกรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์กับคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรรภ์ และหญิงที่รับตั้งครรรภ์แทนตกลงว่าจะยกเด็กที่เกิดจากการตั้งครรรภ์นั้นให้เป็นบุตรแก่คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรรภ์ นิยามศัพท์นี้กำหนดความหมายของ การรับตั้งครรรภ์แทนไว้ โดยให้หมายความถึงการที่หญิงที่รับตั้งครรรภ์แทนตกลงรับที่จะตั้งครรรภ์แทน คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรรภ์ และจะยกเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรรภ์ให้เป็นบุตรแก่คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรรภ์ ตามนิยามศัพท์ครอบคลุมเฉพาะการรับตั้งครรรภ์แทนระหว่างหญิงที่รับตั้งครรรภ์กับคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรรภ์เท่านั้น หมายความว่า บุคคลที่จะขอให้หญิงอื่นตั้งครรรภ์แทนได้

จะต้องเป็นคู่สมรสตามกฎหมายเท่านั้น การรับตั้งครรภ์แทนในกรณีอื่นที่มีได้เป็นความตกลงระหว่างหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนกับคู่สมรสตามกฎหมาย เช่น การตกลงระหว่างหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนกับหญิงหรือชายที่ไม่มีคู่สมรสแต่ต้องการมีบุตร หรือตกลงกับชายและหญิงที่ไม่ได้เป็นคู่สมรสกันตามกฎหมายแต่ต้องการมีบุตร จึงไม่ถือว่าอยู่ในความหมายของการรับตั้งครรภ์แทนตามพระราชบัญญัตินี้

“สัญญารับตั้งครรภ์แทน” หมายความว่า สัญญาซึ่งหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนตกลงรับตั้งครรภ์ โดยกรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์กับคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์ และหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนตกลงว่าจะยกเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์ให้เป็นบุตรแก่คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์ นิยามศัพท์นี้กำหนดความหมายของคำว่า “สัญญารับตั้งครรภ์แทน” โดยให้มีความสอดคล้องกับความหมายของคำว่า “การรับตั้งครรภ์แทน” การกำหนดนิยามศัพท์นี้จะมีการเชื่อมโยงนิยามศัพท์คำว่า “คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์” และการกำหนดสภาพบังคับของสัญญารับตั้งครรภ์แทน

“คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์” หมายความว่า หญิงและชายซึ่งทำการสมรสตามกฎหมาย และได้เข้าเป็นคู่สัญญาในสัญญารับตั้งครรภ์แทนกับหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน นิยามศัพท์นี้กำหนดความหมายของคำว่า “คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์” โดยกำหนดให้หมายความถึงหญิงและชายที่ร่วมกันเป็นคู่สัญญาในสัญญารับตั้งครรภ์แทนกับหญิงที่รับตั้งครรภ์ และคู่สมรสต้องเป็นหญิงฝ่ายหนึ่งและชายฝ่ายหนึ่งซึ่งทำการสมรสกันตามกฎหมาย ดังนั้น หากเป็นกรณีที่ชายฝ่ายเดียวหรือหญิงฝ่ายเดียวทำสัญญากับหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน ชายหรือหญิงนั้นไม่เรียกว่าเป็นคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์ ซึ่งมีผลให้ไม่สามารถยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๑๐ ได้ นอกจากนี้หญิงและชายดังกล่าวไม่ได้จำกัดเฉพาะว่าต้องทำการสมรสกันตามกฎหมายไทยเท่านั้น กล่าวคือ หญิงและชายที่ทำการสมรสตามกฎหมายต่างประเทศย่อมถือว่าเป็นคู่สมรสตามกฎหมายนี้ด้วย

“การจัดให้มีการรับตั้งครรภ์แทน” หมายความว่า การดำเนินการใดๆ เพื่อให้หญิงคนหนึ่งตั้งครรภ์โดยใช้กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์ โดยหญิงนั้นตกลงยกเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์นั้นให้แก่บุคคลอื่น นิยามศัพท์นี้กำหนดความหมายของคำว่า “การจัดการให้มีการรับตั้งครรภ์แทน” (Surrogacy Arrangement) ให้ครอบคลุมการกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อให้มีการรับตั้งครรภ์แทนเกิดขึ้น เช่น การเป็นธุระจัดหาคู่สมรสที่ต้องการมีบุตรได้พบกับหญิงที่อาสาเป็นหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน หรือ การจัดการให้หญิงที่อาสาเป็นหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนได้พบกับคู่สมรสที่ประสงค์จะให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน คำนิยามนี้มีขอบเขตที่กว้างขวางกว่า คำว่า “การรับตั้งครรภ์แทน” เนื่องจากการจัดให้มีการรับตั้งครรภ์แทน คือ การเป็นธุระจัดการให้มีการรับตั้งครรภ์แทนทั้งหมด และไม่ได้จำกัดเฉพาะการรับตั้งครรภ์ระหว่างหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนกับคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์

เท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงการรับตั้งครรรค์ระหว่างหญิงที่รับตั้งครรรค์แทนกับบุคคลใดๆ ที่มีใช้คู่สมรส ตามกฎหมาย

"กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์" หมายความว่า กรรมวิธีทางการแพทย์ที่ใช้ช่วยให้หญิงตั้งครรรค์โดยวิธีการซึ่งแตกต่างไปจากการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ ตามหลักเกณฑ์ที่แพทยสภาประกาศกำหนด นิยามศัพท์นี้กำหนดความหมายของคำว่า "กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์" โดยให้ครอบคลุมถึงกรรมวิธีทางการแพทย์ต่างๆ ที่นำมาใช้เพื่อช่วยให้หญิงตั้งครรรค์ได้ โดยวิธีการที่แตกต่างไปจากการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติและเป็นกรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์ที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่แพทยสภาประกาศกำหนด ซึ่งจะครอบคลุมทั้งกรรมวิธีที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน เช่น การผสมเทียมโดยการฉีดเชื้อ การปฏิสนธินอกร่างกาย หรือการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์อื่น ทั้งที่มีอยู่แล้วและที่จะพัฒนาต่อไปในอนาคตด้วย

"ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม" หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งใช้หรือจะใช้กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์เพื่อให้มีการรับตั้งครรรค์แทน นิยามศัพท์นี้กำหนดความหมายของคำว่า "ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม" โดยให้ความหมายถึงผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามพระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. ๒๕๒๕ แต่ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายนี้จะจำกัดเฉพาะผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมซึ่งใช้หรือจะใช้กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์เพื่อให้มีการรับตั้งครรรค์แทนเกิดขึ้นเท่านั้น

"ศาล" หมายความว่า ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ตามนิยามศัพท์นี้ ศาลหมายความว่าศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเท่านั้น

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ตามนิยามศัพท์นี้ รัฐมนตรีหมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่ดังปรากฏอยู่ในมาตรา ๕ มาตรา ๖ และมาตรา ๗

มาตรา ๔ เขตอำนาจศาล

กำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเป็นศาลเพียงศาลเดียวที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพความเป็นบิดามารดาของเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรรค์แทน ทั้งนี้ เนื่องจากศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเป็นศาลที่มีเขตอำนาจเกี่ยวกับคดีครอบครัว ถือเป็นศาลที่มีความชำนาญเกี่ยวกับคดีในลักษณะนี้อยู่แล้ว สาเหตุที่กำหนดให้เฉพาะศาลเยาวชนและครอบครัวกลางซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเป็นศาลเดียวที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา เนื่องจากปริมาณคดีเกี่ยวกับความเป็นบิดามารดาของเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรรค์แทนน่าจะมีจำนวนไม่มากนัก จึงสมควรให้ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเป็นศาลพิเศษที่มีอำนาจ

พิจารณาพิพากษาคดีประเภทนี้โดยเฉพาะ ซึ่งจะทำให้ผู้พิพากษาในศาลนี้มีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ และคำพิพากษาหรือคำสั่งต่างๆ จะมีความสอดคล้องกันเป็นที่น่าเชื่อถือแก่ประชาชน

มาตรา ๕ รัฐมนตรีผู้รักษาการ

กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นรัฐมนตรีที่รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินการรับตั้งครม.แทนมีความเกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพแพทย์และการให้บริการด้านสาธารณสุข จึงสมควรกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบควบคุมดูแลการดำเนินการต่างๆ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ในการออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑ สิทธิของหญิงที่รับตั้งครม.แทนและหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม

มาตรา ๖ สิทธิของหญิงก่อนการตกลงที่จะรับตั้งครม.แทนและหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม

มาตรานี้มีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองสิทธิของหญิงที่รับตั้งครม.แทนให้สามารถได้รับทราบข้อมูลอย่างชัดแจ้งและเพียงพอในการตัดสินใจที่จะรับตั้งครม.แทนผู้อื่น จึงกำหนดสิทธิของหญิงที่รับตั้งครม.แทนว่า ก่อนที่หญิงใดตกลงที่จะรับตั้งครม.แทน หญิงนั้นมีสิทธิได้รับข้อมูลด้านการแพทย์ กฎหมาย และจริยธรรมอย่างเพียงพอในการตัดสินใจว่าจะเข้ารับตั้งครม.แทนผู้อื่นหรือไม่ แต่การคุ้มครองสิทธิเช่นนี้จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้และ เป็นผู้ดำเนินการใช้กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์เพื่อให้มีการรับตั้งครม.แทน จึงได้กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมมีหน้าที่ต้องดำเนินการให้หญิงที่รับตั้งครม.แทนได้รับทราบข้อมูลดังกล่าวก่อนการตัดสินใจ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันว่าหญิงที่ประสงค์จะรับตั้งครม.แทนได้รับข้อมูลต่างๆ เพียงพอก่อนที่จะตัดสินใจเข้ารับตั้งครม.แทนผู้อื่น

มาตรา ๗ สิทธิในการได้รับค่าตอบแทน

มาตรานี้ได้กำหนดให้หญิงที่รับตั้งครม.แทนมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนหรือสิทธิประโยชน์ใดๆ อันเนื่องมาจากการที่ตนได้ตกลงรับตั้งครม. เช่น ค่าใช้จ่ายในทางการแพทย์ ค่าเดินทาง ค่าบำรุงรักษาครม. โดยค่าตอบแทนหรือสิทธิประโยชน์เช่นนี้จะต้องไม่เกินความจำเป็น และต้องไม่มีลักษณะเพื่อการค้าด้วย ทั้งนี้ รัฐมนตรีมีอำนาจออกประกาศกำหนดค่าตอบแทนหรือสิทธิประโยชน์ที่ไม่มีลักษณะเพื่อการค้าได้

มาตรา ๘ ความยินยอมของหญิงที่รับตั้งครม.แทน

มาตรานี้มีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองสิทธิของหญิงที่รับตั้งครม.แทน โดยกำหนดให้การใช้กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์เพื่อการรับตั้งครม.แทนต้องได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งจาก

หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนก่อน และความยินยอมเช่นนี้จะต้องทำเป็นหนังสือเพื่อให้เกิดความชัดเจน กล่าวคือ การให้ความยินยอมในการรับตั้งครรภ์แทนด้วยวาจายังไม่เพียงพอ นอกจากนี้ได้ให้สิทธิแก่หญิงที่ตกลงรับตั้งครรภ์แทนสามารถเพิกถอนความยินยอมนั้นได้เสมอ ก่อนที่หญิงนั้นจะตั้งครรภ์ เพื่อเป็นหลักประกันว่าความยินยอมในการเข้ารับตั้งครรภ์แทนเป็นความยินยอมที่แท้จริงของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน

มาตรา ๙ มาตรฐานการให้บริการกรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์เพื่อการรับตั้งครรภ์แทน โดยปกติผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อผู้ป่วยตามมาตรฐานต่างๆ ที่กำหนดโดยแพทยสภา แต่อาจมีข้อกังวลว่าหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนซึ่งมิได้เป็นผู้ป่วยที่อยู่ในความดูแลรักษาของแพทย์โดยตรงจะได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอหรือไม่ จึงกำหนดหลักการให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมต้องให้บริการแก่หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนตามมาตรฐานที่แพทยสภาประกาศกำหนด เพื่อเป็นการคุ้มครองหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนให้ได้รับการปฏิบัติที่ดีตามมาตรฐานของแพทยสภา

หมวด ๒ ความเป็นมารดาบิดาของเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทน

มาตรา ๑๐ การยื่นคำร้องต่อศาลขออนุญาตดำเนินการรับตั้งครรภ์แทน

มาตรานี้เป็นการเปิดโอกาสให้คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์กับหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนสามารถยื่นคำร้องต่อศาลขอให้พิจารณาก่อนการดำเนินการรับตั้งครรภ์แทนว่าเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ หากศาลพิจารณาเห็นว่าการรับตั้งครรภ์แทนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินการรับตั้งครรภ์แทนได้ การยื่นคำร้องตามมาตรา นี้ต้องเป็นการยื่นคำร้องร่วมกันระหว่างหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนและคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะยื่นคำร้องเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ คู่สัญญาตามสัญญารับตั้งครรภ์แทนฝ่ายหนึ่งต้องเป็นคู่สมรสตามกฎหมาย คือ เป็นทั้งหญิงและชายที่สมรสกัน หญิงหรือชายฝ่ายเดียวแม้เป็นคู่สัญญาในสัญญารับตั้งครรภ์แทนก็ไม่อาจยื่นคำร้องตามมาตรา นี้ อีกทั้งการยื่นคำร้องต้องเป็นการยื่นคำร้องต่อศาลก่อนมีการใช้กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์เพื่อให้หญิงที่ตกลงรับตั้งครรภ์แทนตั้งครรภ์ด้วย

เงื่อนไขในการยื่นคำร้องได้กำหนดไว้ ๗ ประการ เพื่อคุ้มครองสิทธิของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนและควบคุมมิให้มีการแสวงหาประโยชน์ในเชิงพาณิชย์จากการรับตั้งครรภ์ รวมทั้งได้สร้างเงื่อนไขเพื่อลดโอกาสให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนกับคู่สมรสที่ขอให้

ตั้งครรภ์ ตลอดจนการป้องกันมิให้เกิดความสับสนในการลำดับญาติระหว่างหญิงที่รับตั้งครรภ์ แทนกับคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์ด้วย

นอกจากนี้ ได้กำหนดสถานะภาพของเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนว่า เมื่อศาลได้มีคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินการรับตั้งครรภ์แล้ว เมื่อเด็กนั้นเกิดมาให้ถือว่าเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์ โดยคู่สมรสไม่จำเป็นต้องดำเนินการจดทะเบียนรับเด็กนั้น เป็นบุตรบุญธรรมหรือดำเนินการอื่นใด เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาสถานะภาพของเด็กหากมีกรณีที่คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์ได้หย่าขาดจากความเป็นสามีภริยาก่อนการเกิดของเด็ก หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายถึงแก่ความตายก่อนการเกิดของเด็ก มาตรานี้จึงกำหนดให้ยังคงถือว่าเด็กนั้นเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์ตามที่ได้ยื่นคำร้องไว้

มาตรา ๑๑ ความเป็นมารดาบิดาของเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนในกรณีที่ศาลมิได้มีคำสั่งอนุญาตก่อนการใช้กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์

มาตรานี้เป็นกำหนดสถานะความเป็นมารดาบิดาของเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนในกรณีที่ไม่มีกรณียื่นคำร้องต่อศาลก่อน โดยได้กำหนดว่าในกรณีเช่นนี้ให้หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนเป็นมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็ก ไม่ว่าเด็กนั้นจะมีความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมกับหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนหรือไม่ เช่น ในกรณีที่มีการใช้ตัวอ่อนซึ่งผสมระหว่างเชื้อสุจิของคู่สมรสฝ่ายชายกับไข่ของคู่สมรสฝ่ายหญิง แล้วนำมาใส่ในร่างกายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน โดยวิทยาการในปัจจุบันอาจพิสูจน์ทราบได้ว่าหญิงนั้นจะไม่มีความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมกับเด็กที่เกิดมาเลย แต่กฎหมายก็ยังคงถือว่าหญิงที่คลอดเป็นมารดาของเด็ก ตามหลักการนี้แม้เด็กที่เกิดมาจะมีสภาพร่างกายไม่ปกติหรือมีเหตุอื่นที่ทำให้คู่สมรสที่ต้องการมีบุตรไม่ประสงค์จะรับเด็กเป็นบุตรต่อไป เด็กนั้นก็ยังมีมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งมีหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูเด็กนั้นต่อไปในฐานะบุตรของตน

ในกรณีหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนเป็นหญิงมีสามีโดยชอบด้วยกฎหมายในขณะที่เด็กนั้นเกิด มาตรานี้ยังได้กำหนดให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าสามีของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนนั้นเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็กด้วย แต่ชายผู้เป็นสามีของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนดังกล่าวอาจฟ้องคดีไม่รับเด็กเป็นบุตรได้ หากพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้ให้ความยินยอมในการรับตั้งครรภ์แทน

มาตรา ๑๒ การห้ามฟ้องบังคับคดีให้อีกฝ่ายหนึ่งส่งมอบ หรือรับมอบเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทน

มาตรานี้ได้กำหนดหลักการว่า ในกรณีที่คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์และหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนไม่ได้ยื่นคำร้องต่อศาล หรือได้ยื่นคำร้องต่อศาลแล้วแต่ศาลมิได้มีคำสั่งอนุญาต แต่ทั้ง

สองฝ่ายก็ได้ดำเนินการรับตั้งครรภ์แทนต่อไป ในกรณีเช่นนี้ ทั้งสองฝ่ายจะมาดำเนินการฟ้องร้อง ภายหลังเพื่อบังคับให้อีกฝ่ายหนึ่งส่งมอบหรือรับมอบเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนไม่ได้ เช่น ในกรณีที่หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนเปลี่ยนใจไม่ส่งมอบเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนให้แก่คู่สมรส ที่ขอให้ตั้งครรภ์ คู่สมรสไม่มีอำนาจฟ้องร้องต่อศาลบังคับให้หญิงที่รับตั้งครรภ์ส่งมอบเด็ก ใน ทำนองกลับกัน หากฝ่ายคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์ไม่ยินยอมรับมอบเด็ก หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนก็ไม่ อาจฟ้องร้องให้คู่สมรสรับมอบเด็กได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการส่งมอบเด็กโดยอาศัยข้อสัญญา รับ ตั้งครรภ์แทน ซึ่งอาจมีลักษณะเปรียบเสมือนการซื้อขายเด็กได้

มาตรา ๑๓ การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนความเป็นมารดาบิดาของคู่ สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์

กำหนดหลักการเพื่อเปิดโอกาสให้หญิงที่รับตั้งครรภ์แทน สามารถยื่นคำร้องต่อศาล ให้เพิกถอนความเป็นมารดาบิดาของคู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์ได้ในกรณีที่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าเด็กที่ เกิดมานั้นไม่มีความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมกับคู่สมรสทั้งสองฝ่าย ซึ่งเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงต่อศาล เช่นนี้ หากศาลเห็นสมควรจะเพิกถอนความเป็นมารดาบิดาของคู่สมรสนั้นก็ได้ โดยในกรณีเช่นนี้ ต้องนำบทบัญญัติว่าด้วยความเป็นมารดาของเด็กตามมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับ กล่าวคือ ให้ถือว่า เด็กนั้นกลับมาเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน การยื่นคำร้องเช่นนี้ ต้อง ยื่นต่อศาลภายในกำหนดสามปีนับแต่การเกิดของเด็ก เพื่อให้มีกำหนดเวลาชัดเจนและไม่นานเกิน สมควร

มาตรา ๑๔ กำหนดเวลาฟ้องคดีการไม่รับเด็กเป็นบุตรและอำนาจฟ้องการไม่รับเด็ก เป็นบุตร

กำหนดระยะเวลาที่ชายผู้เป็นสามีจะฟ้องไม่รับเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนเป็น บุตรตามมาตรา ๑๒ โดยกำหนดระยะเวลาไว้หนึ่งปี นับแต่วันรู้ถึงการเกิดของเด็ก และต้องไม่เกิน สิบปีนับแต่วันเกิดของเด็ก และกำหนดหลักการว่าชายผู้เป็นสามีของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนได้รับ การสันนิษฐานให้เป็นบิดาของเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทน เว้นแต่ชายผู้เป็นสามีเป็นผู้แจ้ง การเกิดของเด็กในทะเบียนคนเกิดว่าเป็นบุตรของตน หรือยอมให้มีการแจ้งดังกล่าว ในกรณีเช่นนี้ ถือว่าชายได้ให้ความยินยอม โดยปริยายว่าเด็กที่เกิดมาเป็นบุตรของตน

มาตรา ๑๕ การเพิกถอนอำนาจปกครอง

กำหนดให้คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์สามารถฟ้องคดีต่อศาลขอให้เพิกถอนอำนาจ ปกครองของมารดาหรือบิดาของเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทน กล่าวคือ เป็นการฟ้องคดีใน กรณีหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนเป็นมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็ก เช่น คู่สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์

และหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนมิได้ยื่นคำขอต่อศาลตามมาตรา ๑๐ หรือได้ยื่นคำร้องแต่ศาลมีคำสั่งไม่อนุญาต โดยเปิดโอกาสให้ผู้สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์สามารถฟ้องคดีต่อศาลขอให้ตั้งตนเองเป็นผู้ปกครองของเด็กได้ ซึ่งศาลจะพิจารณาประโยชน์ของเด็กเป็นสำคัญว่าเด็กนั้นควรอยู่ในอำนาจปกครองของผู้ใด ในกรณีเช่นนี้ แม้ศาลมีคำสั่งให้ผู้สมรสที่ขอให้ตั้งครรภ์เป็นผู้ปกครองของเด็ก แต่หญิงที่รับตั้งครรภ์และสามีของหญิงนั้นก็ยังคงถือว่าเป็นมารดาบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็ก อย่างไรก็ตาม การฟ้องคดีเช่นนี้ต้องดำเนินการภายในสามปีนับแต่เด็กเกิด

มาตรา ๑๖ การนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ กำหนดให้นำบทบัญญัติในบรรพ ๕ ลักษณะ ๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับโดยอนุโลมเฉพาะในส่วนที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้

หมวด ๓ การควบคุมการรับตั้งครรภ์แทน

มาตรา ๑๗ การห้ามกระทำการเป็นคนกลางในการจัดให้มีรับตั้งครรภ์แทน

มาตรานี้มีวัตถุประสงค์ในการห้ามมิให้มีการดำเนินการในลักษณะเป็นคนกลาง เพื่อแสวงหาประโยชน์เชิงพาณิชย์จากการรับตั้งครรภ์แทน จึงได้กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการเป็นคนกลางหรือนายหน้าในการรับตั้งครรภ์แทนเพื่อเรียก หรือรับผลประโยชน์ตอบแทนต่างๆ เป็นการตอบแทนในการจัดให้มีการรับตั้งครรภ์แทน แต่ข้อกำหนดตามมาตรา ๑๗ ห้ามเฉพาะการกระทำที่เป็นไปเพื่อเรียกหรือรับประโยชน์ตอบแทนเท่านั้น หากเป็นการกระทำที่ไม่แสวงผลกำไรย่อมไม่ถือว่าเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๗

มาตรา ๑๘ การห้ามโฆษณาในการรับตั้งครรภ์แทน

มาตรานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะป้องกันมิให้การรับตั้งครรภ์แทนเป็นไปโดยกว้างขวางมากเกินไปจนยากแก่การควบคุม ซึ่งจะทำให้มีการแสวงหาประโยชน์ในเชิงพาณิชย์มากขึ้น จึงกำหนดห้ามมิให้บุคคลใดโฆษณาด้วยวิธีการต่างๆ ไม่ว่าจะเพื่อให้ได้มาซึ่งหญิงที่จะรับตั้งครรภ์แทน หรือแสดงให้เห็นว่ามีหญิง ที่พร้อมจะรับตั้งครรภ์แทนคู่สมรส โดยหลักการคือห้ามทั้งการกระทำที่มิได้เป็นไปเพื่อการค้าและการกระทำเพื่อการค้าด้วย

มาตรา ๑๙ การห้ามมิให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมใช้กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์ สำหรับการรับตั้งครรภ์แทนเชิงพาณิชย์

มาตรานี้มีวัตถุประสงค์ควบคุมการรับตั้งครรภ์แทนเพื่อการค้าโดยอ้อม โดยห้ามมิให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมใช้กรรมวิธีช่วยการเจริญพันธุ์ หากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมรู้อยู่แล้วว่าหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนได้ตกลงรับตั้งครรภ์แทนเพื่อประโยชน์ทางการค้า เช่น รู้อยู่แล้วว่ามี

จ่ายค่าตอบแทนแก่หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนเกินกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดอันมีลักษณะเพื่อความประสงค์ทางการค้า

โดยสรุป ร่างพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์ประสงค์ในการคุ้มครองหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน และเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนมิให้มีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และได้กำหนดสถานภาพทางกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการรับตั้งครรภ์แทนให้มีความชัดเจน ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีสิทธิตามกฎหมายเท่าเทียมกับเด็กที่เกิดจากวิธีการตั้งครรภ์ตามธรรมชาติ